

El Cineclub Universitari: memòria d'Antoni Figuera i Francesc Llinàs

Miquel López Crespi

Revisant carpetes antigues he trobat alguns papers que fan referència al Cineclub Universitari de Ciutat, els primers exemplars que vaig comprar de la revista *Nuestro cine...* De cop i volta tot aquell món esvanit (els meus inicials contactes amb els grans directors del cinema mundial) m'ha tornat a la memòria.

El Cineclub Universitari va néixer l'any 1964 i en varen ser els màxims impulsors l'amic Antoni Figuera, en Francesc Llinàs, en Vicenç Santandreu, n'Emili Garcia i en Joan Escarrer. Des de la fundació fins l'any 1968 (que fou quan vaig marxar a fer el servei militar a Cartagena) es feren més de cinquanta sessions de cinefòrum i nombroses estrenes de films a Ciutat.

Les sessions es feien els diumenges al matí a la Sala Rialto del carrer de Sant Feliu. Solien començar a les onze; a hores de dinar ja havíem vist la pel·lícula del dia i escoltat els comentaris que se solien fer en acabar la projecció. En Francesc Llinàs, tot presidint una tauleta a l'entrada de la Sala Rialto, era l'encarregat de fer els nous socis i d'informar aquell personal tan matiner de quines novetats es preparaven per a la setmana següent.

Sempre he dit que varen ser les pel·lícules projectades en el Cineclub Universitari les que em varen obrir els ulls a la importància cultural del cinema. Cal pensar que, en aquells anys de mitjans del seixanta, en plena tenebra franquista, amb temor que el "social" de torn donés per acabat el col·loqui posterior a la projecció del film, anar al Cineclub Universitari no deixava de ser un petit -o gran, véu a saber!- acte de resistència antifeixista. Pens que en aquella època tot el que fos sortir del cercle de ferro de la "cultura" oficial del règim i, de rebot, del cinema que ens volien fer veure, era antifeixisme pur i dur. ¿Què tenien a veure, per exemple Eisenstein, Rosi, Forman, Resnais, Godard, Welles, Memec, Patino o Varda amb les "espanyolades" que es projectaven en les pantalles comercials? No res, evidentment. Per això aquell Cineclub Universitari, els comentaris fets a l'entrada, moments abans de començar la projecció, amb n'Antoni Figuera o en Paco Llinàs, no deixaven de tenir un contingut antifeixista ben evident.

Record igualment que mentre n'Antoni Figuera i en Francesc Llinàs

eren els capdavaners de la "moguda" cinematogràfica, en Jaume Adrover s'encarregà d'organitzar les famoses Aules de Poesia, Teatre i Novel·la que per les mateixes dates es feien, primera "Gifré i Escoda", posteriorment en el teatre de la Casa Catalana (avinguda del Comte de Sallent), i que finalment foren prohibides pel governador civil. Quant a mi, record que la Brigada Social ja m'havia detingut per unes pintades en favor de l'amnistia i en solidaritat amb les vagues dels miners asturians (les famoses vagues dels anys 1962-63).

Aleshores vivíem intensament l'esplendorosa victòria de la Revolució Cubana (1959) i el triomf del Front d'Alliberament Nacional d'Algèria. Era l'època de la descolonització i podíem imaginar un Tercer Món amb certs drets, fent valer la seva veu. Després ja se sap el que s'ha esdevingut: el poder dels míssils, els grans exèrcits imperialistes (dels EUA, de l'OTAN), els cops d'Estat organitzats per la CIA (Xile, Indonèsia, Argentina, Brasil, Grècia...) han frustrat els somnis d'Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia.

En aquell temps col·laboràvem amb Ràdio Espanya Independent (però molt aviat deixàrem de banda qualsevol mena de relació amb el carrillisme i ens endinsàrem en una autèntica formació marxista). A començaments de l'any 1966 ens arriben els primers ecos del que suposàvem

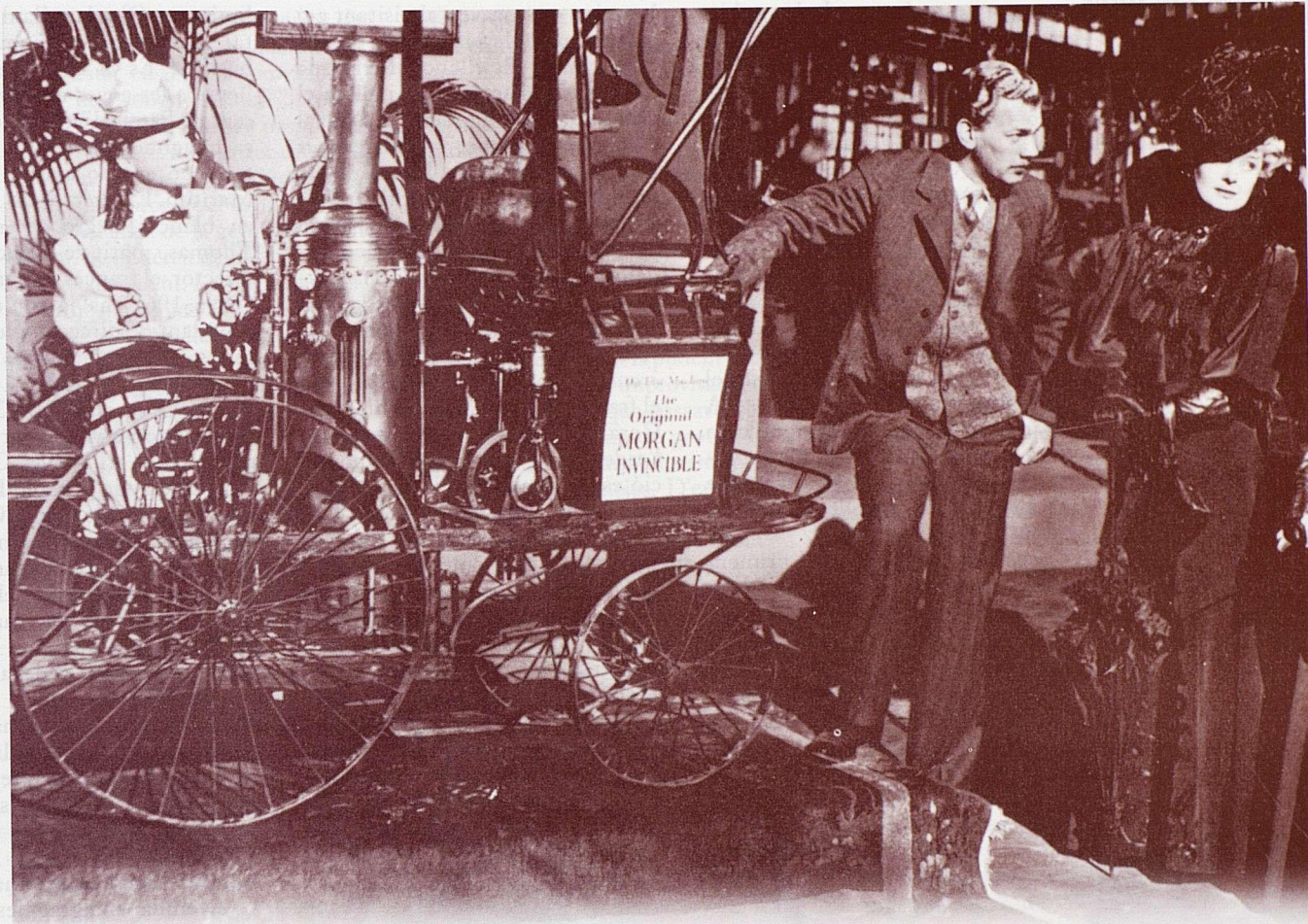
"Gran Revolució Cultural Proletària Xinesa". No cal dir que, joves com érem, ens seduïa tot el que fes olor de combat contra la burocràcia i les es-tantíssimes concepcions culturals de les classes dominants (les classes dominants de qualsevol país).

Sense cap mena de dubte, aquest era el rerefons personal que hi havia quan em vaig fer soci i assidu assistent a les projeccions del Cineclub Universitari.

El 1965 va ser l'any en què entràrem en contacte amb Cocteau (*Orfeu*); Preminger (*Tempesta sobre Washington*); Kawalerowicz (*Pociąg*); Renoir (*La carrosse d'or*) i Godard (*A bout de souffle*). Aquesta darrera fou una de les pel·lícules que més ens impressiona en aquells moments. No hem d'oblidar que, malgrat la nostra joventut i la distància de París, ja ens havien arribat ecos de la "nouvelle vague" francesa. En Vicenç Mates (home cabdal, juntament amb Jaume Vidal Amengual, en la història del cine a Mallorca) ja ens havia passat algun número de la revista *Cahiers de Cinéma* (fundada el 1951). Aleshores *Cahiers de Cinéma* i *Nuestro cine* eren les "bí-blies" imprescindibles per a tot resistent a la tenebra cultural franquista. Llegir a *Nuestro cine* (la revista d'Ezcurra, el mateix que dirigia *Triunfo*) els compromesos articles de Jesús García de Dueñas, José Luis Egea, Víctor Erice, César Santos Fontenla, Ángel Fernández-Santos,

¿A qui pot estranyar el nostre lliurament en cos i ànima a la Cultura (així, en majúscula) que representava l'experiència que ens proposaven n'Antoni Figuera i en Paco Llinàs?

Claudio Guerín o Romà Gubern era d'importància cabdal. Era com respirar aire pur, sortir d'una vegada de la putrefacció de les Marisols i Joselitos, de les Sarites Montiels i tot el femer del "cinema" nacional-catòlic de la dictadura. Els fastos de cartró-pedra lloant la colonització d'Amèrica, la victòria de Agustina de Aragón damunt l'exèrcit francès, la resistència del "gloriós" Alcázar de Toledo a les "hordes marxistes".

¿A qui pot estranyar el nostre lliurament en cos i ànima a la Cultura (així, en majúscula) que representava l'experiència que ens proposaven n'Antoni Figuera i en Paco Llinàs?

Més endavant l'intens "curs" 1965-88 ens permet un avanç i consolidació de les nostres troballes intel·lectuals. Entre l'hivern del seixanta-cinc i la primavera del seixanta-sis, la puntual assistència el diumenges a la Sala Rialto ens permet entrar en contacte amb Zurlini (*La chica con la maleta*);

Eisenstein (*Tormenta sobre Méjico*); Losey (*La clave del enigma*); Welles (*Los magníficos Ambersons*); Lang (*Los Nibelungos*); Godard (*Alphaville*); Mann (*La colina de los diablos de acero*); Malle (*Le feu follet*) i Pasolini (*Accatone*), entre moltes altres pel·lícules d'importància cabdal en la història del cinema.

Les activitats culturals del Cineclub Universitari no finien amb la simple projecció dels films, els comentaris a la porta de la Sala Rialto, els cinefòrums, els col·loquis fets a la mateixa sala, en acabar la sessió, l'intercanvi de revistes... La majoria dels directius del Cineclub també eren col·laboradors de la premsa oficial de Ciutat (paper destacat tengueren els articles de l'escriptor Antoni Serra a Última Hora i d'altres companys de dèries cinematogràfiques a Cort). De tant en tant, es feien enquestes entre els assistents al Cineclub que servien per a conèixer l'estat d'opinió de socis i públic en general. Posterior-

ment aquestes enquestes eren útils per a decidir quines eren les millors pel·lícules espanyoles o estrangeres (segons l'opinió dels membres i assistents a aquelles sessions).

Tot plegat, aquell remoure la somorta vida cultural d'una capital "de províncies" no crec que fos ben vist per les autoritats del moment (ni per la Brigada Social, que era la que venia els diumenges a prendre nota del que dèiem i que, supòs, es devia avorrir de forma inimaginable amb aquelles "llaunes").

Però tot marxà a la perfecció -amb les normals limitacions del moment- i record que, amb el temps, les projeccions del diumenge a la Sala Rialto s'ampliaren amb estrenes a les sales comercials de Palma. Ara mateix em vénen a la memòria, per exemple, els cicles dedicats a Jonh Ford, Alfred Hitchcock o als nous realitzadors espanyols (concretament a Basilio Martín Patiño, Julio Diamante, Miguel Picazo i Horacio Valcárcel).■